List 40. **NOVICE** Tečaj L.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 30. septembra 1892.

Politiški oddelek.

Prememba volilnih redov.

Od liberalne strani se še pogostem slišijo glasovi, da naj bi se vvedle neposredne volitve tudi v kmetskih občinah. Dosedaj kmetske občine volijo po volilnih možeh. Tudi v koroškem deželnem zboru se je od nemške strani stavil tak predlog. Koroški Nemci menda mislijo s tako premembo volilnega reda izriniti poslednja dva slovenska zastopnika iz deželnega zbora, da bi jih vedno ne spominjala, da v deželi bivajo tudi Slovenci.

Sedanja uredba volitev v kmetskih občinah zares ni najboljša, pa tudi najpravičnejša ne. Večkrat se pripeti, da ni tisti voljen, za katerega je večina prvotnih volilcev, temveč tisti, za katerega so se volilni glasovi pri prvotnih volitvah tako ugodno razdelili, da je zanj voljena večina volilnih mož. Pojasnimo stvar z vzgledom. Recimo, da je v kakem volilnem okraju deset občin, ki imajo po 300 volilcev in vsaka voli po 8 volilnih mož.

Nastopita dva kandidata odda se v šestih občinah za prvega po 160 glasov, nasprotnik pa dobi le po 140 glasov. V drugih štirih občinah pa dobi drugi kandidat po 250 glasov, prvi po 50. Ko bi bile neposredne volitve, zmagal bi drugi kandidat, ker zanj se je oddalo 1840 glasov, dočim se je za prvega samo 1160. Ker se pa voli po volilnih možeh, je pa voljen prvi, ker je zanj 48 volilnih mož, za druzega pa le 32. Jasno je torej, da volitve na kmetih vsakikrat niso pravi odsvit mnenja volilcev, in se torej ne sme sklepati, če propade ta ali oni kandidat, da prebivalstvo zanj ne mara. Za propad zadostuje, če se pri prvotnih volitvah glasovi neugodno razdele.

Poleg tega pa volitev po volilnih možeh daje povod onim divjim agitacijam, ki večkrat presegajo vsako dostojnost. To vidimo posebno na Koroškem. Pri neposrednih volitvah bi ne bilo tako divje agitacije. Sedaj jeden sam glas pri prvotnih volitvah odločuje za 4, 5 ali še več glasov pri glavni volitvi. Agitacija je zatorej v tej razmeri hujša, nego bi bila, ko bi vsak volilec razpolagal le s svojim glasom.

Pa še nekaj druzega je. Volilna agitacija ne pojenja, ko so dovršene prve volitve, sedaj se še začne pritiskati na volilne može. Ta agitacija, naj se vrši od te ali one strani, pa ni več opravičena in tudi moralna ne več. Volilni mož je od prvih volilcev vsprejel mandat in sicer že z izrečnim nalogom, da voli s to ali ono stranko. Res, da volilci morda z besedami tega ne izrečejo, ali to je izrečeno v volitvi sami. Če si voljen s slovenskimi glasovi in vsprejmeš mandat za volilnega moža, dolžen si voliti Slovenca, če si voljen z nemškimi glasovi, pa voli Nemca. Zaradi tega bi pa vsaka agitacija po zvršenih prvih volitvah morala ponehati. Če se premisli volilni mož, s tem oslepari le svoje prvotne volilce.

Seveda ima volitev po volilnih možeh tudi svoje prednosti. Potrebna je tam, kjer je daleč do volišča. Prvotni volilci bi ne mogli v večjem številu se zbrati na volišču, ki je po več ur oddaljeno. Iz tega vzroka tudi v Zjedinjenih državah v Ameriki po volilnih možeh volijo predsednika. Ali v čast Američanom moramo omeniti, da se še v Ameriki ni našel od začetka republikanske uprave do danes volilni mož, ki bi ne bil volil v zmislu svojih volilcev. Zaradi tega pa novemu predsedniku takoj častitajo, ko so dovršene prvotne volitve, če tudi faktično še ni voljen. Pri nas na Slovenskem smo imeli pa že več žalostnih slučajev, da volilni možje niso bili mož beseda. Tako se je 1877. leta izneveril v nekem volilnem okraju na Dolenjskem volilni mož in posledica temu je bila, da je dotični okraj šest let zastopal v deželnem zboru nemškutar, ki je s svojim glasom v deželnem zboru večkrat odločil našim nemškutarjem v prid.

Iz povedanega je vidno, da je pač želeti, da se premeni sedanji način volitve v kmetskih občinah. Vzlic temu pa mi ne moremo biti za to, da se vpeljejo kar neposredne volitve po želji nemškutarjev in liberalcev. Poslednji bi radi, da bi se še nadalje volilo pri okrajnih

glavarstvih ali pa vsaj le v mestih. Mnogi volilci bi imeli po pet, šest ali še več ur na volišče. Oddaljeni bi najbrž v večjem številu ne prišli. Zbrali bi se največ volilci iz vasij okrog volilnega kraja. Na Slovenskem Koroškem in Štajerskem je okrog mest precej razširjeno nemško mišljenje in tako bi še Nemci na kmetih utegnili zmagati s svojim kandidatom. Na Primorskem bi pa taka sprememba volilnih redov bila Italijanom v korist.

Sprememba volilnih redov je torej potrebna, ali kako naj se izvrši, to je drugo vprašanje. Po našem mnenji sta dva pota, ki bi ugajali nam Slovencem in bi imeli pravično podlago. Prvi bi bil, da se vpeljejo neposredne volitve in se vsaka občina naredi za volilni kraj. Če se volitve volilnih mož lahko vrše po občinah, zakaj bi se naravnost volitev poslanca ne. To bi pač ne bilo združeno z nobenimi večjimi težavami.

Ko bi pa le nekateri se ne mogli odločiti za neposredne volitve, se pa lahko obdrže volilni možje. Toda v tem oziru bi se pa moralo vvesti nekako zastopstvo manjšin, tako da bi se število volilnih mož za vsako stranko odločilo po razmeri oddanih glasov. Ko bi n. pr. v kaki občini bilo 300 volilcev in bi bilo voliti 6 volilnih mož, pa bi jedna stranka oddala 200, druga pa 100 glasov, naj bi se prvi prisodili 4, drugi pa 2 volilna moža, ne pa kakor sedaj prvi vseh šest. Podoben način volitve je pri glavni volitvi vpeljan v Srbiji in pa na Danskem. Mnogo politikov je za take volitve.

Tako zastopstvo manjšin bi pa bilo v Avstriji marsikje želeti, posebno tudi pri volitvah v veleposestvu. Sedaj v največ kronovinah volijo veleposestniki v jedni skupini po 10 ali še več poslancev. Nekoliko glasov torej odločuje skoro o tretjini deželnih ali pa državnih zastopnikov kake dežele. Na Kranjskem imajo v tej skupini večino liberalci, in pošljejo v deželni zbor same Nemce, če tudi je nad tretjino veleposestnikov konservativcev in Slovencev. Na Štajerskem in Moravskem so ravno tako čudne razmere. Liberalci odločujejo, če tudi je mej veleposestniki jako mnogo konservativcev. Na Gorenjem Avstrijskem je pa nasprotno. Konservativci imajo malo glasov večine v tej skupini in volijo samo konservativne poslance. Volilni redi so torej krivični in nenaravni. Vedno se množe glasovi proti njim, ter je torej pričakovati, da se bodo morali v kratkem premeniti. Naši poslanci bodo se tudi morali pečati s to stvarjo in to je dalo povod, da smo mi tukaj o tem izrekli nekaj misli, katere naj blagovolijo tudi prevdariti. Dobro bode, če naši zastopniki to stvar premislijo, da jih morda dogodki ne najdejo nepripravljenih. Kirschner s svojim predlogom ne bode osamljen, temveč taki predlogi se bodo ponavljali, dokler se ta zadeva ne spravi v tir.

Politični pregled.

Parlamentarna zborovanja. — Deželni zbori so se te dni odložili, zaključili se pa niso. Po Novem letu se pa snidejo zopet, da nadaljujejo svoje delo. Ogerski državni zbor se je sešel za nekaj dnij in je volil delegate. Dne 3. oktobra začneta zborovati delegaciji in bodeta zborovali kake tri ali štiri tedne. Za delegacijami se pa snide državni zbor, ki bode zboroval do Božiča.

Mladočehi. — Proti deželnemu poslancu dr. Podlipnemu in tovarišem se je začela preiskava zaradi veleizdaje. Podlipny je starosta praškemu „Sokolu“ in je vodil češke sokole k slavnostim v Nancy in tam marsikaj govoril, o čemer državno pravdništvo misli, da se ne vjema z avstrijskim patrijotizmom. Pa tudi nekaj druzih oseb je zamotanih v to preiskavo.

Češka adresa. — Mladočehi so v deželnem zboru predlagali adreso do vladarja, da bi obnovil češko državno pravo. Da bi bili za adreso dobili v deželnem zboru večino, so se pogajali s Staročehi in veleposestniki. Ta pogajanja pa niso imela nobenega vspeha Veleposestniki so se izrekli, da se mora najprej sprava dovršiti, da se Nemci pridobé za državno pravo. Po njih mislih se brez sodelovanja Nemcev ne bode dalo v tem oziru ničesa doseči. Mladočehi se pa v tem niso vjemali z veleposestniki in prenehali pogajanja.

Moravsko. — Kakor pri nas, tako se tudi na Moravskem pripravlja neka stranka, katera hoče biti jedino katoliška, narodnost jej je bolj postranska stvar. Ta stranka skuša poleg Mladočehov popolnoma ugonobiti Staročehe. Že dalje časa se snujejo po Moravskem politična društva po načelih nove stranke. Čuda je pa, da se snujejo le bolj v slovanskem delu dežele, dočim bi bilo za katoličanstvo pač v prvi vrsti treba delati v nemških krajih, kjer ima liberalizem zares svojo domeno. Sredi oktobra imajo pristaši nove stranke neki shod. Kaj je pričakovati od tega shoda, najbolje kaže to, da ga praška „Politik“, ki je bila vedno katoliška in Slovanom prijazna, omenja z nekako nezaupljivostjo.

Šlezija. — Umrl je deželnega glavarja namestnik dr. Demel. Pokojnik je bil pristaš nemško-liberalne stranke, jako marljiv in izveden v vseh političnih vprašanjih. Nad trideset let je bil deželni in državni poslanec, od 1868. leta tudi vedno v delegaciji. Posebno zagrizen nasprotnik Slovanov pa ni bil, in je baš zaradi tega zadnji čas zgubil pri Nemcih mnogo popularnosti. — Deželni zbor je zavrgel predlog slovanskih poslancev, da se za slovansko prebivalstvo osnujejo slovanske šole in se ustanovita poljsko in češko učiteljišče.

Bukovina. — Deželni zbor ni mogel dolgo zborovati, ker so levičarji štrajkali. Slučajno imeli so namreč večino in so hoteli to večino v to izkoristiti, da spravijo svoje privržence v deželni odbor in ovržejo volitve nekaterih rumunskih poslancev. Ker deželni glavar v to ni privolil, se pa sej niso hoteli udeleževati in zbor ni bil sklepčen. Njih kujanje ni nič pomagalo, ker Rumuni so kmalu dobili večino. Jeden njih pristaš je ozdravil, drugi je voljen pri dopolnilni volitvi. Hkratu nastopi nov vseučiliščni rektor, ki je tudi Rumun, in s tem Nemci zgube jeden glas, Rumuni ga pa pridobé.

Nemčija. — Cesarica porodila je pred kratkim hčerko. Govori se, da bodo prosili našega presvetlega cesarja Frančiška Jožefa I. za botra in kraljico virtemberško za botro. Krst novorojenke se bode vršil baje dne 22. oktobra kot rojstni dan cesarice. — Nemški cesar Viljem II obišče našega presvitlega cesarja baje okrog desetega oktobra t. l.

Francija. — Dan 22. septembra, kot dan stoletnice, odkar se je proglasila prva francoska republika, praznoval se je po vsej Franciji jako veličastno. Navdušenost in udeležba pri vseh slavnostih, ki so se vršile, bila je velika. Pokazalo se je, da je francoski narod odločno za republiko. — Grof Hausonville se je v imenu grofa de Paris izjavil na nekem banketu kraljevcev, da so ti v verskih in nravskih rečeh papežu brezpogojno pokorni, ukazu pa, naj se oklenejo republike in odpovedo nadi oživiti monarhijo, da se bodo z vso odločnostjo upirali.

Rusija. — Novemu finančnemu ministru Witteju, dodeljena sta na izrečno željo carjevo, dva pomočnika, Ivaščenko in Jermolov. Oba sta menda jako spretna veščaka na finančnem in gospodarstvenem polju. — Nekateri ruski listi pravijo, da je sedanji novi finančni minister našel nepovoljneji financijelni položaj, nego prejšnji finančni minister Višnjegradski l. 1887.

Turčija in Rusija. — Ruski veleposlanik v Carigradu izročil je turški vladi noto, v kateri se pritožuje, da je sultan v avdijenci vsprejel bolgarskega predsednika Stambulova in na bolgarsko razstavo v Plovdiv poslal posebnega komisarja. V noti se Turčiji preti, da bo Rusija od nje zahtevala vso še dolžno ji vojno odškodnino, če bode ta še nadalje gojila prijateljstvo z Bolgarijo. — V turških vladnih krogih vse molči o tej noti, drugi diplomatiški krogi pa menijo, da je glavni namen noti ta, da Rusija zapreči vsprejem bolgarskega kneza Ferdinanda pri sultanu. Bolgarski ministerski predsednik Stambulov je namreč pri svojem zadnjem bivanju v Carigradu veliko delal na to, da sultan vsprejme kneza, kar se mu je baje tudi obetalo, da se zgodi.

Turčija. — Carigrajska policija odpravila je siloma iz Carigrada 2000 vseučiliščnikov, češ, preveč se jih je zbralo in nevarnost radi kolere je velika, skušenj pa še ne bode precej. Glavni uzrok pa, da je vlada odpravila dijake je ta, ker se boji izgredov in nemirov in to v škodo sedanji vladi.

Egipet. — Na že večkrat razmotravano vprašanje, ali naj Angleži zapuste Egipet in prepuste upravo domačinom, poročal je sodnik Scot, pravosodni svetovalec egiptske vlade, Roseberyju, angleškemu vnanjemu ministru, sledeče o egiptskih razmerah: L. 1882 bilo je v Egiptu vse narobe. Vojske in policije ni bilo, dolga v obilici, uradništvo sprideno in pravosodje le navidezno. Sedaj se je vse zboljšalo, vse je v najlepšem redu in tudi financijelne razmere so dobre. Ako pa Angleži zapuste Egipet, prišlo bo vse na staro, kajti domačini niso zmožni redu vzdržavati.

Grška. — Minister za vnanje reči poslal je vsem grškim zastopnikom v inozemstvu noto, v kateri protestuje zoper naredbo bolgarske vlade, ki je zaprla vse grške šole v Bolgariji in pravi, da je to kršitev berolinskega dogovora, ter naroča zastopnikom, da pri velevlastih prosijo pomoči glede te zadeve.

Obrtnija.

Razstava v Plovdivu.

V.

Bolgarska razstava je prirejena po vzgledu praške razstave. Poslopja so zidana popolnoma na ta način, kakor v Pragi. Bolgarska vlada je bila poslala v Prago svoje odposlance, da so vse ogledali in proučili. Celo tiskovine so napravljene po vzgledu čeških.

Bolgari so se pa tudi za časa bili obrnili do Čehov, da se udeleže razstave v Plovdivu. Čehi so tudi ustregli tej želji. Praška trgovska zbornica in pa eksportno društvo v Pragi sta bili odposlali svoje zastopnike v Bolgarijo, da so ogledali, katere izdelke bi utegnili Bolgari kupovati iz Češke, da se potem razstavijo v Plovdivu. Češki izdelki so razstavljeni sedaj v avstrijskem pavilijonu, toda v posebnem oddelku, tako, da tukaj lahko vsakdo posebej vidi češko industrijo. Bolgarska razstava je prva inozemska, kjer so češki izdelki odločeno razpostavljeni. Po druzih razstavah so bili pomešani mej druge izdelke in nikdo ni mogel dobiti nobenega jasnega pojma o češki industriji. Če tudi je češka razstava semtrtja pomanjkljiva, vendar moramo reči, da mej tujimi izdelki zavzemlje jedno prvih mest. Zaradi tega je pa knez odbornike češke razstave že prvi dan posebno odlikoval. Na razstavnem mestu pa pri banketu je naglašal, da ga veseli, da so se Čehi tako obilno udeležili razstave. Čehi so bili njih učitelji. Pri tej priliki se je pokazalo, da knez ne govori le lepo gladko bolgarščino, temveč tudi razumi češčino in druge slovanske jezike. Pa tudi bolgarsko občinstvo se jako zanima za češko razstavo in ni dvombe, da bode razstava mnogo povzdignila trgovino mej Čehi in Bolgari.

Čehi so sprva mislili napraviti popolnoma svoj pavilijon, tako da bi češka razstava ne bila prav nič združena z drugo avstrijsko razstavo, ali to ni bilo po volji dunajski vladi. Zapretila je, da ne dovoli nobenih olajšav glede prevažanja i. t. d., ako Čehi ne razstavijo v avstrijskem pavilijonu. Češki del je okrašen le s češkimi deželnimi barvami in na prednji strani je grb češke kraljevine in pa napis „Česká výstava.“ Češka razstava je razdeljena v dva oddelka, katera loči širok hodnik. Na jedni strani so največ stroji in kmetijske priprave in obrtni izdelki, na drugi pa inštrumenti, učna sredstva i. t. d. Tu so pa razstavljene le take stvari, katere imajo za Bolgare kako vrednost. Kmetijske stroje razstavile so praške, roudniške in pardubiške tvrdke. Gasilno orodje so razstavili Smekal v Smihovem, Churain in Šipek. Naravno je pa, seveda, da so tukaj tudi razstavljeni raznovrstni godbeni inštrumenti raznih čeških firm. V tem oziru so itak Čehi na dobrem glasu. Posebno lepe steklene izdelke je pa razstavila svetovnoznana tovarna grofa Harracha.

Kakor je znano, se Bolgari jako zanimajo za znanost in pa povzdigo šolstva. Zato je pa pričakovati, da se bode v Bolgarijo spečalo mnogo fizikaličnih inštrumentov in učil. Na to so se Čehi tudi ozirali in teh stvarij je v češki razstavi jako veliko. Ta oddelek je posebno zanimiv za vsacega učitelja in prijatelja šolstva.

Nadalje je tukaj razstavljeno mnogo raznovrstnih sesalk, raznega orodja za obrtnike, v čemer se je posebno odlikoval V. I. Rott v Pragi. Preobširno bi bilo, ko bi mi hoteli tukaj vse natančno popisati.

Mej drugim vidimo tudi lepe kočije in druge vozove od raznih razstavljalcev, Brožik iz Plzna je pa razstavil železne osij. Posebno pa vzbujajo pozornost vseh gledalcev mlinski stroji. Posebno lepe raznovrstne stroje je razstavila praška tovarna za stroje Ruston in drugovi. Nadalje je bilo zastopano na razstavi češko mlekarstvo, svilarstvo, čebelarstvo, ribštvo, kmetijske in obrtne šole.

Pogrešajo se pa v češki razstavi mnoge stvari, katere bi bili pričakovali. Mej drugim se razstave niso udeležili sloveči češki pivovarji. Mi ne vemo, kaj je temu uzrok. Morda se ne nadejajo, da bi v Bolgariji našli obširno trgovišče za pivo, ker dežela rodi mnogo vina. Ravno tako tudi nekatere druge stvari niso zastopane,

kakor peči i. t. d. Ali že iz razstavljenih stvari Bolgari lahko spoznajo, da se Čehi lahko merijo z Nemci, da o Madjarih niti ne govorimo.

Kmetijstvo.

Črtice za čebelarje.

VI.

Ne le mej živalimi, temveč tudi mej rastlinami imajo čebele svoje sovražnike. Ti sovražniki so mej najnižjimi rastlinami. Posebno raznovrstne male gljivice so nevarne čebelam. Te gljivice pa moremo opazovati navadno le z najboljšimi drobnogledi, zaradi tega pa tudi do zadnjega časa ti čebelini sovražniki niso bili tako dobro znani. Jih je več vrst. Nekateri se lotijo satovja in medu, drugi pa čebel samih. Poslednje prouzročajo pri čebelah razne nevarne bolezni, proti katerim pa žal dosedaj še ni nobenega zanesljivega zdravila. Do zadnjega časa so tem boleznim pripisovali vse druge uzroke.

Na lesu v panjih opazimo včasih črne krogljice, ki so najbrž nekake gljivice. Če je ta gljiva kaj škodljiva čebelam, ali le lesu še ni dognano. Vsekako je dobro, če čebelar gleda, da je obriše in odpravi že zaradi snažnosti. Na satju se pa nareja dvoje vrste plesen. Kakor so drobnogledne preiskave dognale plesen ni druzega, kakor majhne gljivice. Prvi se posebno rad pokaže v vlažnih kotih, kjer vse prepreže. Poslednji pa prepreže cele satove praznih zaleginih celic. V celicah opaziš sive, rumene, zelene in bele kosmičke. Ta plesen se hitro množi. Njegove klice so silno majhne in jih je v jednem satu večkrat na milijone. Ker so klice lahke, prenese jih vsaka tudi najmanjša sapica, pa tudi čebele je raznašajo v svojih dlačicah, ravno tako tudi molji. Ta plesen satovje popolnoma spridi. Popolnoma se posuši in začne se drobiti. Ta plesen prepreže polagoma vse satovje. Rastlinski prah zgubi vso redilnost, posuši se. Ta plesen se posebno rad prikaže v globokih in vlažnih satovih.

Vničiti ga je težko. Njegove gljivice so kaj trdnega življenja. Mraz jim ne škoduje. Še le pri vročini 100° C. zgube svojo kaljivost. Ta plesen je že uničil marsikak panj. Zanesljivega sredstva proti njemu dosedaj še ni. Sprva seveda pomaga, če se plesnjivi satovi odpravijo. Nekateri priporočajo karbolno kislino, ali skušnje dosedaj še niso tako daleč, da bi se o tem moglo kaj gotovega reči.

Poučni in zabavni del.

Kolera.

Po naročilu c. kr. ministerstva notranjih stvarij se je izdal sledeči navod, kako ravnati ob koleri:

1. Kolera je nalezljiva bolezen, katera se najlože razvija pri človeku v tenkem črevesu. Kolera so nekake majhne gljivice (gobe), ki pridejo z živili v želodec in od tam v črева, ter provzročijo hitrico ali drisko in pa hudo bluvanje.

2. Iz človeka pride kolera po bljuvanji ali z odpadki, telo samo, potenje in sapa bolnikova pa ni nič nevarna.

3. Ako se ne razkužijo vsi odpadki, ako se ne uničijo vse kolerine gljivice, nevidljive s prostim očesom, razmnože se hitro v okuženem perilu, v umazanih tekočinah, v vodi, v mleku, v jedilih in na vlažnih tleh in se prav tako lahko zaneso po predmetih samih ali pa z roko od njih v usta in pridejo gljivice zopet v želodec. Na tak način človek oboli za kolero, ako gljivic zdrav želodec s svojo solno kislino ne uniči predno pridejo v črева, da bi se množile in razširile.

Kolero največkrat zaneso okuženi ljudje, ki beže iz takih krajev, kjer je kolera.

4. Da se razširjanje kolere zabranjuje, preiščejo zdravniki zdravstveno s kovčegi vred vse popotnike, ki prihajajo iz okuženih krajev, sumljivim stvarem se vhod zabranjuje in opazujejo vse popotnike na postajah zato pripravljenih vsaj pet dni ali so zdravi ali ne.

5. Rabljenega perila, obleke in živil ne sme nihče dobivati skrivaj iz okuženih krajev in mest, ubežnikov pred kolero ni dovoljeno sprejemati pod streho in ako kdo izve o njih prihodu, mora to javiti županu.

6. Da kolera ne postane po okuženji epidemična, kadar pride, morajo občine skrbeti po svojem zdravstvenem odboru, še predno se bolezen približa, za čistočo s tem, da se pospravlja vso nesnago, ki more ponesnažiti ali pokvariti vodo, zrak in tla, pri čemur mora radovoljno pomagati inteligentno občinstvo. Strogo se morajo tudi nadzorovati živila (jedila in pijače), najbolj pa je priporočati dobro vodo za domače potrebe. Ubožnemu ljudstvu pa naj se daje dobra hrana po posebnih kuhinjah in se skrbi z dobrodelnimi napravami, da se njihovo stanje izboljša.

7. Ravno tako naj občina pripravi posebno, na samem stoječo bolnišnico za bolnike za kolero obolelih in jo oskrbi s potrebnimi zdravniškimi pripravami, naj ima vedno pripravljene ljudi za oskrbljevanje in prevažanje bolnikov, posebno dobro pa naj bo preskrbljena z razkužili, s karbolovo kislino in živim apnom za apnico (voda z apnom). Zdravstveno in bolnišničino opravljanje mora biti najvestneje razdeljeno, izvrševalci pa morajo biti popolnoma vešči svojega posla.

8. Pripravi naj se pa tudi vsak zase dobro in pravočasno za nevarnost. Doma skrbi naj gospodar za popolno snažnost, naj pospravi vse stvari okužujoče zrak, odpadke in stvari provzročujoče vlažnost zidu, na mesto, kjer ne okužujejo naše okolice.

Redno in zmerno življenje, dobro prebavljivih jedil je skoraj najboljši pomoček zoper kolero. Hitrico pospešujočih stvarij ni dobro jesti in uživati ne surovih živil, kakor: sadja, zelenjave, mleka, sira, surovega masla; varovati se je pa treba tudi prehlada; v slučaju, da se pokaže motenje v prebavljanji, ali da nastopi hitrica, poslati je takoj, pravočasno še po zdravnika.

Po jedi je jako dobro izpiti nekaj kapljic razredčene solne kisline na vodi.

Kadar je kdo za kolero v kraji umrl, potem se je treba ogibati takih krajev, kjer se shaja veliko ljudi, kakor na sejmih, slavnostih in ne obiskavati javnih kopališč, pa paziti, kolikor mogoče na osebno čistost. Zelo nevarno je pa hoditi v javna stranišča.

9. V kraju, kjer je kolera, pijejo naj prebivalci in rabijo za vse domače potrebe, posebno za pomivanje jedilnih posod, za pranje itd. samo tako vodo, v katero ne more od nikod nesnaga priti.

Rečna voda ni dobra. Ako pa ni nobenega studenca ali zanesljivega vodnjaka, mora se voda zavreti, ohladiti in polem šele piti in rabiti.

Iz vodnjakov, ki so v obližji stranišč, odtokov, smetišč, pri katerih perilo pero ali posodje pomivajo ter so razkriti in slabo zadelani, ni upati dobre vode. Vodnjak z globoko železno cevjo je zanesljivejše neokužen.

Kadar primanjkuje dobre vode, piti je bolje kuhane pijače, kakor: čaj, juho i. dr. Precej dobro se prilega tudi nepokvarjeno rudeče ali belo vino, ako ga kdo zmerno pije. Ni pa dobro rabiti kapljic zoper kolero, ker nič ne koristijo, škodujejo pa lahko.

10. Živila iz takih hiš jemati, kjer je kolera, se ne sme in nihče ne sme niti v hišo hoditi, ako mu tega ne veleva dolžnost.

11. Kdor ima opravka v taki hiši, naj tam ne jé in ne pije, naj ne obiskuje stranišč in se ne dotika stvarij, katere bi bile lahko okužene.

Ljudje, kateri bivajo v sobah, v katerih so bolniki za kolero, ne smejo tam nobene jedi ali pijače zavžiti ali si kaj shraniti. Varujejo naj se tudi potem nesti roki k ustom, dokler nista razkuženi, ker si jih o taki priliki zelo lahko okužimo. Varno se tudi ni dotikati posod, ki so v takih sobah, ne nositi smodke k ustom in ne odlagati v takih sobah svojih stvarij. Vsled tega mora vedno biti razkužilo (karbolova kislina), s katerim si posli ali postrežniki po delu ali dotikanji morebiti okuženih stvarij, splaknijo roke.

12. Vsi izmečki in odpadki bolnikov za kolero in tudi ponesnaženi predmeti morajo se takoj razkužiti s 5odstotno karbolovo kislino. Predmeti, ki niso nič vredni, naj se pa sežgó.

Ko je pa kolera ponehala, razkužijo naj se še vse stvari v bolniških sobah in tudi stene. Vsled tega naj se nepotrebna poličena in prevlečena oprava, pernate postelje in druge težko razkužljive stvari spravijo že poprej iz sob za bolnike.

Tudi osebe, katere so imele opravilo v sobah pri bolnikih, morajo sebe, rabljeno perilo in obleko razkužiti, predno smejo zopet na javno med ljudí.

13. Perila ali obleke bolnika ali mrliča za kolero ne sme nihče odvzeti, dokler ni razkuženo.

Jednake doposlane stvari iz prepovedanega kraja se ne smejo rabiti, doler niso razkužene.

14. Obče razkužilo je 5odstotna karbolova raztopljina (1 del karbola v 18 delih vode). Za razkuževanje izmečkov in odpadkov je tudi 20odstotna apnica (1 del živega apna in 4 deli vode). Sublimatova raztopljina (1 pro mille t. j. 1 del sublimata v 1000 delih vode, ali 1 gram sublimata v litru vode), sme se pa le po zdravnikovi odredbi rabiti. Lysillova raztopljina (1odstotna = 1 del v 99 delih vode), in klorova apnena raztopljina (2odstotna = 2 dela v 98 delih vode) sta izvrstni za umivanje tal, lesenega orodja in rok. Stene se naj razkužujejo s prebeljenjem. Perilo razkuževati se mora dvanajst ur v karbolovi raztopljini in nato se prekuhati. Vsebina posteljinih slamnic, žimnic se mora sežgati.

Ako je razkužilni stroj pri rokah, razkuži se lahko prav na dober način s parom perilo in posteljna oprava, konjske žimnice, plahte in blazinice. Rabiti se pa smejo le preskušeni razkužilni stroji pod vodstvom razumnikov. Dobro razkužilo je tudi suho icanje ali ostro prezračevanje vršeče se teden dnij.

15. Trupla mrličev se morajo zaviti v platnene prte, kateri so napojeni s karbolovo raztopljino in se takoj prenesti po natančnem mrliškem ogledovanji v mrtvašnico. Umivanje mrliča naj se opusti,

Pogreb naj bo priprost, brez slovesnosti in pogrebci naj ne stopajo v hišo, kjer je mrlič.

16. Da se more ugodno ovirati in zatreti kolera, mora se vsakdo ravnati po teh pravilih in ljudstvo naj pomaga pri delu radovoljno javnim organom in zdravnikom.

Najvažnejša dolžnost je takoj naznaniti, ako se kak slučaj kolere primeri, in že celo pri samem bljuvanji naj pošljejo po zdravnika. Dolžnost je tudi vseh gospodarjev, lastnikov prenočišč, zdravnikov, zdravstvenih organov in duhovnikov objaviti vsak slučaj kolere.

Priprave in potrebščine ob koleri za zdrave in za oskrbovanje bolnikov.

1. Posode in orodja.

Škaf ali vedrica za 5odstotno karbolovo kislino, v kateri se omaka okuženo perilo in druge stvari.

Skleda, v katero se vlije razkužilo za splakovanje rok.

Vrč ali lonec za pripravljanje in shranjevanje karbolove raztopljine.

Posoda z zdrobljenim živim apnom za apnico.

Posoda z apnico.

Vedrico ali lonec z vročo vodo.

Posodico z žlico, iz katere pije izključno bolnik.

Skledico z ledom.

Priprave za čiščenje: smetišnica, metla, ščet za pomivanje tal, slama in žaganje

Za bolnika: gorke obkladke, kamnite vrče, bljuvalnik in druge navadne priprave za bolnika.

2. Druge potrebščine pri opravljanji bolnikov.

Neprodirne tkanine, da se obvaruje okuženja posteljna oprava, kakor: kavčuk, povoščeno platno ali vsaj za namestilo sladorjev papir, zavojni papir, pivni papir itd., kar se lahko potem sežge.

Brisalne robce treba je imeti pripravljene, ročne robce, brisalne prte in pavolo.

3. Razkužila.

Občinski plinovi razkužilni stroj, katerega rabi občina za javne potrebe z osobjem o njem poučenim.

Kristalizirana karbolova kislina, za raztopljino v vroči vodi, 5 delov v 100 delov vode.

Surova karbolova kislina za raztopljino v vroči vodi, 10 delov v 100 delih vode.

Sublimat (po navodu zdravnikovem) za raztopljino v vroči vodi, 1 del v 1000 delih vode.

Apnica, 1 del zdrobljenega živega apna v 4 delih vode.

Klorovoapnena raztopljina, pripravi se, če se zmešata 2 dela klorovega apna s 100 deli vode.

Lysol z vročo vodo, 1 del in 100 delov vode.

Klorovoapnen prašek se hrani v dobro zamašenih posodah.

Ogenj, da se sežgo ničeve pa okužene stvari in vedno vroča voda.

4. Krepčila in navadna lečila.

Led, sodavoda, limonada, rudeče vino, cognac, ali tudi žganje.

Razredčena solna kislina, s katero se osoli prevreta voda ali pa Hallerjeva kislina.

Prijetno duhteči čaji, kakor: čaj poprovih mačič, melisni ali kamilični čaj.

Služast čaj za hitrico, cepetcov in slezov (ajbiš) čaj.

Hoffmanov cvet (Hoffmannsgeist) za vspodbudo oziroma primešanje k čaju, vinu.

Kafreni špirit (Kampferspiritus), Francovo žganje za vribanje.

Mazalna kislina (Gerbsäure) za prirejanje namake.

Dowerjev prašek za porabo pri navadni driski.

Ženfov popir namočen za slučajno srbenje kože.

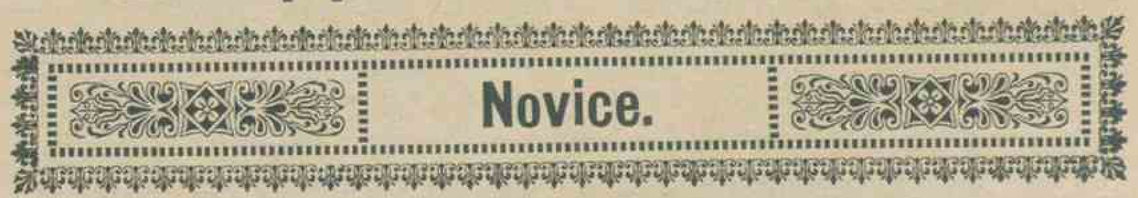

Novice.

Deželni zbor kranjski.

(Tretja seja. Dalje.)

V imenu finančnega odseka poročajo nadalje: 4. Posl. Luckmann o računskem sklepu zaklada prisilne delavnice

za l. 1891. Potrebščine je 84 478 gld. 88 kr. in skupno pokritje znaša 86.953 gld. 60½ kr. Račun se odobri. 5. Isti poslanec o proračunu tega zaklada za l. 1893. Potrebščina znaša 83.720 gld. in pokritje 84.498 gld. Proračun se odobri. 6. Isti poslanec o prošnji učitelja v prisilni delavnici Leopolda Cveka za zvišanje pokojnine. Pokojnina se se mu zviša za letnih 120 gld. 7. Posl Hribar o računskem sklepu deželnokulturnega zaklada za l. 1891. Računski sklep z rednim pokritjem 4015 gld. ter redno in izredno potrebščino 4136 gld. 47 kr. se odobri in vzprejme naslednja resolucija: 1. Z ozirom na to, da so zastanki glob za gozdne in poljske poškodbe začeli naraščati, naprosi se visoka c. kr. deželna vlada, naj podrejenim jej političnim oblastvom zaukaže točnejše in strože izterjavanje teh glob. 2 Visoka vlada se naprosi, da zaukaže c. kr. okrajnim glavarstvom, strogo izvršujejo nadzorovanje glede lovskega opravičenja. 3 Da se olajša kupovanje lovskih listov, pooblašča se deželni odbor, da v slučajih, kjer se za to pokaže potreba, pooblasti občinska predstojništva za izdajanje lovskih listov ter jim pošlje primerno število blanketov proti zaračunjenju. 4. Visoka c. kr. deželna vlada se naprosi, da zaukaže podrejenim jej c. kr. političnim uradom, naj skrbe za točno izvrševanje svojih naredeb glede uravnave gnojišč pri čemur naj se posebno zagotovljajo sodelovanja občinskih predstojništev. 8 Isti poslanec o proračunu tega zaklada za l. 1893. Potrebščina je 4930 gld. in pokritje znaša 4020 gld, je torej nedostatka 920 gld. ki se ima pokriti iz blagajnične gotovine. Proračun se odobri. 9. Posl baron Schwegel o računskem sklepu bolniškega zaklada za l. 1891. Dohodkov je bilo 16.300 gld. 10 kr. in stroškov 68 468 gld. 83½ kr. Računski sklep se odobri in naknadno vzame na znanje prekoračenje proračuna za 2056 gld. 10. Isti poslanec o proračunu tega zaklada za l. 1893. in v imenu finančnega odseka predlaga, da se ordinariju na oddelku za bolne na očeh g. dr. Emilu Bocku z novim letom da plača kot primarijem na drugih oddelkih in nasvetuje, da se proračun tega zaklada z potrebščino 70.378 gl. in pokritjem 13.880 gld. odobri in primankljej s 56.498 gld. pokrije iz deželnega zaklada. Posl. Hribar je proti temu, da bi se dr. Bocku dala plača. Dr. Bock bi se ne bil smel nastaviti za primarija, ker je Nemec in kot tak očiten podpornik zloglasnega nemškega šulferajna. Tudi oftalmo-logiški oddelek še ni ustanovljen na bolnici. Govornik se izreče z narodnega stališča proti predlogu finančnega odseka Posl. dr, Tavčar izjavlja da se je močno grešilo takrat, ko se je dr. Bock imenoval primarijem, da pa zdaj po mnenji njegovem ni dostojno, da bi dežela prejemala kako miloščino od svojih uradnikov. Govornik je za to, da se da dr. Bocku plača. Dr. Schaffer zagovarja dr. Bockovo imenovanje primarijem istotako poročevalec baron Schwegel. Na to se predlog finančnega odseka vzprejme. Na to se seja zaključi.

V četrti seji dne 23. t m. poročajo v imenu finančnega odseka: 1. Posl. baron Schwegel o računskem sklepu blazniškega zaklada za l. 1891. Dohodkov je 11.821 gld. 35 kr., stroškov pa 66.348 gld. 78 kr. Računski sklep se odobri. 2. Isti poslanec o proračunu tega zaklada za l. 1893. Dohodki znašajo 11.678 gld., potrebščina pa 68.579, primankljej pokriti je iz deželnega zaklada. Posl. dr. vitez Bleiweis stavi dodatni predlog; da se zgradi bazén za mrzle kopeli v blaznici na Studencu. Posl. dr. Vošnjak pravi, da bo dotični načrt skoro dogotovljen. Ta predlog se na to vzprejme in odobri proračun. 3. Isti poslanec o računskem sklepu porodniškega zaklada za l. 1891. Dohodki znašajo 1203 gld. 49 kr., stroški pa 5818 gld. 62 kr. Računski sklep se odobri. 4. Isti poslanec o proračunu tega zaklada za l. 1893. Dohodkov je 863 gld., potrebščine pa 6189 gld., je torej iz deželnega zaklada pokriti primanjkljej 5353 gld. Proračun se odobri. 5. Isti poslanec o računskem sklepu najdenškega zaklada za l. 1891. Dohodkov je 380 gld. 18 kr., stroškov pa 3515 gld. 99 kr. Računski sklep se potrdi. 6. Isti poslanec o proračunu tega zaklada za l. 1893. Potrebščina znaša 3546 gld., pokritje pa 328 gld. je torej primanjkljej 3218 gld. pokriti iz deželnega zaklada. Proračun se odobri. 7. Poslanec Klun o prošnji učiteljske vdove Marije Podobnik za zvišanje pokojnine. Pokojnina se ji poviša od 140 gld. na 200 gld. 8 Posl. dr. Vošnjak o prošnji društva za varstvo avstr. vinarstva na Dunaji. Dovoli se podpora 50 gld. V imenu upravnega odseka poročajo: 9. Posl. dr. Tavčar glede uvrstitve v cestnem skladovnem okraji ljubljanske okolice se nahajajoče iz Dravelj na Ljubelsko državno cesto držeče občinske ceste med okrajne ceste. Cesta se uvrsti med okrajne ceste. 10. Poslanec vitez Langer o prošnji okrajno-cestnega odbora zatiškega za popravo deželne ceste od Pustega Javorja do Pluske. Sprejme se predlog, ki naroča dež. odboru, da ta preišče, kako bi bilo popraviti to cesto in da prouči, če bi bila taka poprava umestna Posl Svetec priporoča deželnemu odboru, da to svojo pozornost raztegne tudi na klance mej Litijo in Šmartinom. Predlog upravnega odseka se vsprejme in dež. glavar obljubi, da se bode dež odbor oziral na željo posl. Svetca. 11. Posl Povše o prošnji ravnateljstva meščanske šole v Krškem za amerikanske ključe in podporo za rigolanje amerikanskega vinograda. Dovoli se 125 gld, glede prošnje za podelitev 20.000 ameriških trtnih ključev se pa rešitev prepušča dež. odboru, ki naj tudi dež. vlado opozori na to, da dovoli podporo za napravo tega poskuševalnega vinograda. Nadalje poročajo v imenu finančnega odseka: 12. Posl. Višnikar o računskem sklepu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za l. 1891. Skupno pokritje za šolo znaša 9.796 gld 89 kr., potrebščina pa 8.234 gld. 11 kr., prihranka torej 1.562 gld. 78 kr. Pokritje za gospodarstvo znaša 8.466 gld 21½ kr., potrebščina pa 8.170 gld. 98 kr. prihranek torej 295 gld. 23½ kr., skupnega prihranka za šolo in gospodarstvo je torej 1 858 gld. 1½ kr Posl. vitez Langer predlaga: Deželnemu odboru se naroča, da skrbi za to, da se letno poročilo šole na Grmu predloži deželnemu zboru, ob ednem z računskim sklepom. Predlog se vsprejme in odobri računski sklep. 13 Isti poslanec o prošnji Ant. Lapajneta, učitelja na kmetijski šoli na Grmu, za vštevanje dosedanjih službenih let in petletnic pri stalnem nameščenji. Prošnji se deloma ugodi. 14. Isti poslanec o proračunu kmetijske šole na Grmu za l. 1893. Proračun in sicer: za šolo: s potrebčino v znesku 8609 gld., z zaklada 7650 gld., torej s primanjkljajem 959 gld.; za gospodarstvo: s potrebščino 6327 gld., s pokritjem 4000 gld., s primanjkljejem 2327 gld., torej s skupnim primanjkljejem 3286 gld. se odobri. Posl. Šuklje predlaga resolucijo, po kateri naj bi se naredila naprava za namakanje šolskih travnikov na Grmu in priporoča deželnemu odboru, da obrača posebno pozornost v to, da obrani škodo, ki jo napravljajo kmetu kebri. Posl. dr. Vošnjak in baron Schwegel sta za resolucijo, posl. Kavčič pa proti nji, rekoč, da so druge stvari v deželi bolj potrebne. Resolucija se na to vsprejme. 15. Posl. Klun o proračunu normalno-šolskega zaklada za l. 1891. Skupna potrebščina znaša 331.659 gld., pokritje pa 22 254 gld., primanjkljej pokriti je iz deželnega zaklada. Posl Svetec graja nepedagogično uravnavo nemških mestnih ljudskih šol v Ljubljani. V te šole vsprejemajo se tudi slovenski otroci, in posledica je slab napredek v šoli, kar dokazujejo letna poročila o teh šolah. Mestna občina naj razširi slovenske šole, da ne bodo slovenski otroci tiščali v nemške šole. Stvaren govor posl. Svetca odobravali so slov. poslanci. Dež predsednik baron Winkler, zagovarja nemške šole in pravi da so dobre. Roditelji pošiljajo svoje otroke, v katero šolo koli hočejo. Posl. dr. Schaffer hvali nemške šole kot izvrstne in se spodtika nad prostori, v katerih so šole nastanjene. Posl. Svetec zajel je informacije glede te šole po kakem „klatschu“ (klepetanju.) Zaradi tega izraza nastane burno ugovarjanje mej

slov. poslanci, mej katerim ugovarjanjem zakliče poslanec dr. Schaffer proti posl. dr. Tavčarju „Das ist eine Unverschämtheit“ (to je nesramnost). Deželni glavar graja poslanca dr. Schafferja zaradi izraza „Unverschämtheit“. Posl. Svetec ugovarja baronu Winklerju glede dobrih vspehov na nemških šolah. Posl. dr. Tavčar odločno nasproti posl. dr. Schafferju protestuje, da bi kdo poslancev zajemal informacije po kakem „klatschu“ in pravi, da mestna občina nima boljših prostorov za nemško šolo, da pa jih je že iskala, toda zaman. Posl. dr. Schaffer prekliče izrečeni izraz „Unverschämtheit.“ Posl. Grasselli pravi da je mestna občina že vse storila, da bi dobila boljše prostore, toda zastonj, kakor se je godilo prej slovenskim šolam glede prostorov, tako godi se zdaj nemškim, potrpeti je treba Ko je govoril še poročevalec Klun, vsprejel se je proračun. Na to se je seja prekinila in nadaljevala popoludne.

— **Deželni zbor kranjski** imel je minoli torek svojo peto sejo, v kateri je odobril po daljši in živahni debati proračun deželnega zaklada za l. 1893, potem se je pa z dopisom ministerskega predsednika preložil na nedoločen čas.

— **Družba sv. Cirila in Metoda** je prejela veliko zbirko večinoma trdno vezanih knjig od gospe vdove dež. poslanca Elize Robičeve. — Čast. prvomestnica kranjske ženske podružnice, gosp. županje Leop. Šavnikova, je poslala ob podružnični vstanovitvi do sedaj najobilneji edenkratni donesek, 293 gld. 10 kr. Presenetilo nas to ni: na trdi skali stoječi slovenski Kranj čuva namreč v sebi skalnatih značajev. — Prva ljubljanska moška podružnica pošilja 120 gld. 30 kr. in „slovenski klub“ pa „koroško katoliško-politično društvo“ v Celovci 100 gld., češ, ker uprav naša družba najbolj potrebuje podpore radi vedno množečih se svojih zavodov. Naklonili so družbi nadalje: Ženska šentjakobsko-trnovska podružnica koj ob svoji ustanovitvi 60 gld.; ženska in moška podružnica v Kamniku 58 gld. 50 kr. kot dohodek veselice z dne 4. sept.; čast. g. J. Keršič, župnik v Jesenicah, mesto običajnih formalnosti 30 gld. povodom izleta „Ljubljanskega Sokola“ v Jesenice; č. g. Fr. Lekše, kaplan v Vojniku 26 gld. kot podružnični prvomestnik; za družbo navdušeni Viteslav pod Krvavcem (Cerklje na Gorenjskem) 15 gld.; g. Fr. Silvester iz Vipave 12 gld.; č. g. Fr. Krek, kaplan v Cerkljah 10 gld. nabranih o rojstvenem dnevu presvitlega cesarja v večji družbi; g. pravnik Fr. Regally 7 gld. 31 kr. nabranih v veseli družbi slovenskih učiteljev na Dunaji; g. A. Virant 6 gld., nabranih mej „Dolenj. Sokolom“ pri izletu v Družinsko vas; g. Ivan Globočnik, tajnik „Slovenskega bralnega društva“ v Kranji 6 gld., katere so zložili kranjski rodoljubi ob priliki sklepa kegljanja za dobitke na korist bralnemu društvu; gpdč. Karolina Lapajne iz Idrije 5 gld; „Stari Slovenec“ 2 gld. in g. abiturijent Frd. Gomilšek 1 gld., ki so ga zložili dijaki na primiciji č. bratov Vavpotičev v Ormoži. — Ginjenim srcem se Vam zahvaljujemo, častite Slovenke in dragi Slovenci, na Vaši dejanski radodarnosti napram naši družbi. — Sveta brata Ciril in Metod Vam bodita zato priprošnjika; višji Bog pa bodi Vaš večni plačnik.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Slovesen banket.** Sešel se je posebni odbor, ki razpošilja naslednje vabilo: Minuli so dnevi slovenskega katoliškega shoda v Ljubljani. Žalibog, da se je katoliški shod postavil na neko skrajno stališče, katero nas ne more dovesti do toliko zaželene sprave. Ravno nasprotno, še poostril je razglasje mej slovenskima strankama. Z obžalovanjem moramo konstatovati, da je katoliški shod in njegov pripravljalni odbor proti uzorni naši družbi sv. Cirila in Metoda in v zvezi ž njo proti našemu starosti narodnemu poslancu gosp. Luki Svetcu postopal na način, kateri je moral užaliti njega in vsacega rodoljuba. Ljubljanski rodoljubi so torej sklenili prirediti gosp. Luki Svetcu na čast v nedeljo dne 9. oktobra 1892 ob polu 2. uri popoludne v prostorih starega strelišča v Ljubljani slovesen banket, s katerim hočemo izjaviti, da se popolnoma slažemo s svojim v borbi za narodne koristi osivelim prvakom in vernim nositeljem neskaljenega sporočila dr. Bleiweisovega na svoj narod, — da visoko cenimo našo vzvišeno, za naš narodni obstanek toliko potrebno in zaslužno družbo sv. Cirila in Metoda, — in da smo nasproti skrajnostim, izjavljenim na katoliškim shodu, složen in jedin narod, kateri ne glede na stan in nebistvene dosedanje razlike v mišljenji odslej hoče hoditi jedno pot in z združenimi močmi dosezati skupni naš smoter. Vabimo torej odlične rodoljube iz vseh pokrajin, da se ne strašijo truda in troškov in se udeležé te predbežne izjave združene narodne stranke. Prosimo, da se blagovolé rodoljubi mej seboj dogovoriti o udeležbi ter da se najdalje do 5. oktobra 1882 naznani število udeležencev. V Ljubljani, dné 16. septembra 1892. Pristavlja se, da se vabila niso mogla doposlati vsakemu posameznemu ter se prosi, da se neglede na to, ali je kdo vabilo prejel ali ne, javi sam ali v družbi z drugimi za vdeležbo. Opozarja se tudi še na to, da bode dne 9. oktobra zvečer v novem deželnem gledališči slovenska predstava.

— **Otvoritev deželnega gledališča.** Včeraj otvorilo se je prav slovesno novozgrajeno in zares vseskozi krasno deželno gledališče. Slavnostni predstavi prisustovali so gosp. dež. predsednik baron Winkler, deželni glavar Oton Detela, zastopniki deželnega odbora, mestnega zastopa, razne deputacije, ravnatelj narodnega gledališča v Pragi g Šubert, nadrežiser g. J. Kolar iz Prage in premnogobrojno odlično narodno občinstvo. Predstava vspela je sijajno isto tako prolog alegorija in predstavljana tragedija „Veronika Deseniška“. Občinstvo zapustilo je v prvič s polnim zadovoljstvom novi hram Talije.

— **Nova župnija.** Kuratni beneficij v Lozicah, ki je bil dosedaj poddružen fari Št Vid pri Vipavi povzdignjen je v samostojno župnijo.

— **Petdesetletnica.** Dne 25 t. m. bilo je 50 let, ko je bil frančiškanski most v Ljubljani zgrajen in otvorjen prometu.

— **Samassova livarna za zvonove** izdala je povodom svojo 125letnico poseben slavnostni spis, iz katerega povzamemo, da se je vsega skupaj ulilo od utemeljenja tvrdke pred 125 leti 5091 zvonov v skupni teži 2 027.743 *kg*. Tega števila ni dosedaj še nobena zvonarna v Avstriji dosegla.

— **Darili.** Gosp. Albert Samassa sedanji lastnik Samassove zvonarne je povodom njenega 125letnega obstanka izročil prevzvišenemu knezoškofu ljubljanskemu 1000 frankov v zlatu za sv. Očeta. — Istotako podaril je g. Alb. Samassa za ljubljanske mestne uboge 125 gld.

— **Nove brzojavne postaje** odprle so se minoli teden v Jesenicah, v Kranjski Gori in v Beli peči.

— **Pri občinskih volitvah** v Slatini na Štajarskem zmagali so Slovenci.

— **Za lože** v deželnem gledališči skupilo se je 13.129 gld., vzklicna cena je znašala 7210 gld.

— **Ažijo pri carinskih plačilih** določil se je za mesec oktober z 19 % za vsa taka plačila, ki se plačujejo v srebru mesto v zlatu.

— **Zblaznel je** puljski okrajni glavar Albert de Conti. Nesrečnika preveli so v bolnico v Trstu.

— **Kolesarska dirka** z Dunaja do Trsta vršila se je minolo soboto in nedeljo. Z Dunaja odpeljalo se je v soboto dopoludne ob 10. uri 15 dirkačev, od katerih je prvi neki Josip Sobotka rodom Čeh dospel v Ljubljano v nedeljo zjutraj ob $^1/_2$ 8. uri in v Trst ob 2. uri popoludne. Sobotka prevozil je na kolesu torej 500 kilometrov, oziroma 100 ur dolgo pot peš-hoda po neprestanem vozarenju v 28 urah. Sicer dospelo jih je od navedenih 15 dirkačev še drugih 6 v Trst. Najzadnji dospel je tja v nedeljo popoludne ob $^1/_2$ 6. uri.

— **Vitez Waser** predsednik višjemu deželnemu sodišču v Gradci vložil je prošnjo za umirovljenje. Le želeti je, da bi zasedel zdaj to mesto mož, ki bi bil nam Slovencem prijazneji, nego je bil g. vitez Waser.

— **Umrl je** minolo sredo v Ljubljani g. Andrej Gregorič, c. kr. sodni in mestni zdravnik v pokoji in lastnik zlatega križca za zasluge. Pokojnik bil je že v 90. letu svoje starosti in kot tak najstarejši zdravnik na Kranjskem. Gregorič bil je splošno znana in jako spoštovana oseba. L. m. z.

— **Šentjakobsko-Trnovska ženska podrnžnica sv. Cirila in Metoda** ima v nedeljo 2. oktobra svoj prvi redni občni zbor pri „Virantu“.

— **Dolenjska železnica.** Proga Grosuplje-Novomesto pričela se je že graditi. V Trebnjem zasadili so prav slovesno prvo lopato dne 21. t. m.; v Bršlinu pri Novem Mestu so pa zapičili slovesno prvo lopato včeraj.

— **V tržaške šolske zavode** družbe sv. Cirila in Metoda vpisalo se je početkom tega šolskega leta 390 otrok. Iz tega števila se pač vidi, kako potrebna je slovenska šola v Trstu.

— **Hmelj v Savinjski dolini** se je letos prav dobro obnesel. Kupci prihajajo od vseh stranij in plačujejo hmelj vrlim Savinjčanom prav drago.

— **Laškega vina** uvozilo se je v Trst od 27. avgusta t. l., to je od dne, ko je stopila znana klavzula v veljavo pa do dne 17. septembra 73.853 hektolitrov.

— **Kolera** povsodi očividno pojenjuje. V Galiciji se ni noben slučaj kolere več pojavil že od 18. t. m. V Hamburgu zboli jih še do 120 na dan, umre pa okrog 40, se je torej veliko na boljše obrnilo. Do 24. septembra zbolelo je v Hamburgu vsega skupaj 17.157 oseb, umrlo pa 7339. V Parizu oboli do 20 osob na dan, umrje pa do 10. Na Ruskem je kolera po nekaterih gubernijah skoro popolnoma že ponehala, a se zopet posebno v edni guberniji močno razširila.

Varstvo proti

živinski kugi, pšenu prašičev, muham v hlevih, mrčesom vsake vrste, gnjilobi in oštorjenju lesa, hišni in zidni glivi, mokrim zidovom itd.

daje priznano najboljši Barthel-ov izvirni

carbolineum

hkratu najcenejši in najboljši **orehovorujavi namaz za lesene predmete**, katere potem 3—4krat **dlje trpé.**

5 klg. po pošti gld. 1·50, 100 klg. gld. 16.— na Dunaju.

Troški majhni — korist tisučerna.

Prospekti in vsa druga pojasnila zastonj in franko.

MIHAEL BARTHEL in drug.

Dunaj, X, Keplergasse 20.

(Ustanovljeno 1781.) (1—10)

Nadalje prodaja **strešni klej Ia, strešni lak, patentovani kotran, karbolno kislino, karbolno apno, kolomaz, železni lak** itd. po najnižji ceni.

Dopisuje se slovenski.

Vincenc Čamernik

kamnosek

v Ljubljani, Parne ulice h. št. 9

se najuljudneje priporoča prečastiti duhovščini v izvršitev naročil vsakovrstnega

cerkvenega umetnega kamnoseškega dela

kakor **altarjev, obhajilnih miz** itd., slav. občinstvu pa svojo bogato zalogo **najraznovrstnejših**, po **najnovejših obrisih prav lično in iz različnih vrst marmorjev** izdelanih

nagrobnih spomenikov.

Preskrbi kompletne **družbinske rakve** na vže kupljenem svetu na tukajšnjem pokopališču.

Vse na tukajšnjem pokopališču stoječe in pri njem zgotovljene spomenike, kateri se vsled nedovoljno zidanega temelja nagibajo, **popravlja brezplačno dvakrat na leto** in sicer spomladi in pred Vsemi Svetimi.

Tudi p. n. **stavbenim podjetnikom** se priporoča za vsakovrstna (9—2)

stavbinska dela

katera **fino, trpežno** in **ceno** izvrši.

Filijalo sem popolnoma opustil.

Velika 50 krajcerna loterija.

Predzadnji teden.

Srečkanje

uže 15. oktobra.

(8—6)

Glavni dobitek

75.000 goldinarjev

Srečka á 50 kr. priporoča: J. C. MAYER, Ljubljana.

Odgovorni urednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.